

Антон БЯЛЕВИЧ

Дзень добры Маю!

Снежкай з бору, спежкай з гаю,
На пралесках, на траве
Май прышоў. Дзень добры Маю!
Ён даўно ў душы жыве —

З першым громам, з цеплынёю
Ды з расянасцю лугоў,
Ды з вясёлкай маладою,
Ды са званою жаўрукоў;

З першай песняй салаўінай,
З цёплай, глыбокай баронай.
Май над роднаю краінай
Сцяг узняў вясёлы свой.

І калыша ён калоны.
І наперад ён заве.
Май рухоны, май зялёны
У душы маёй жыве.

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАЙЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАў БССР.

№ 34 (1568)

Нядзеля, 30 красавіка 1961 года

Цана 4 кап.

Алесь ЗВОНАК

ПАРА МАЛАДОСЦІ

Напоўнены свет
Шапаценнем няўлоўным і музыкай гукаў,
І ласкавым ветрам, і сінню,
І шчэбетам рознагалосым,
І той, адраджэння зямнога
Няўлоўнай салодкай мукай,
Што з тонкіх сцяблінкаў узросціць
Налітае сонцам калоссе.

Пануе вясна —
Наша мілая, наша плавучая госця —
Над парнай раллёю,
Кранутай празрыстай і лёгкай смугою,
Дзе творача тайныя цуды жыцця.
Дзе пара маладосці
Вяртаецца зноў да цябе,
Напаўняючы кроў неспакоем.

Напярэдадні

Вілейка. На плошчы імя Ул. І. Леніна ва ўрачыстай абстаноўцы адбылося адкрыццё помніка вясёлым правадзіраў і заснавальніку Савецкай дзяржавы Уладзіміру Ільічу Леніну. Аўтары помніка — скульптары браты Л. і М. Робертаны, архітэктар — Н. Бурдзіш.

Гродна. Майстры крышталю вядомага ў краіне шклозавода «Нёман» пачалі выпуск дзюжаў, прысвечаных гістарычнай падзеі — заваяванню космасу. На адной вазе — партрэт першага лётчыка-касманauta Юрыя Гагарына. На другой — касмічны карабель «Усход» у імяміт запусту. Акрамя таго, зых фарфоравы фарфоравы пачаў выпуск дэкаратыўных талерак з партрэтамі Ю. Гагарына і дзяцінаў яго папярэднікаў.

Мінск. Беларускі дзяржаўны ансамбль танца выехаў у сталіцу нашай Радзімы — Маскву. У святочны дзень беларускія артысты выступілі з вялікімі канцэртамі на сцене Крамлёўскага тэатра. Канцэртны ансамбль танца адбудуша таксама ў зале імя Чайкоўскага і ў Дзяржаўным універсітэце імя Ламаносава.

Барысаў. Галоўны інжынер фабрыкі піяніна А. Сяргінаў паведаміў:

— У вытворчасці знаходзіцца піяніна «Беларусь-2». Гэта добры інструмент, які заваяваў аўтарытэт не толькі ў беларускіх майстроў музыкі. Напярэдадні сёння мы адправілі вялікі парты піяніна ў Расійскую Федэрацыю, Латвію, Эстонію, Малдавію, Казахстан, Грузію. Некалікі дзён назад узор піяніна «Беларусь-2» адпраўлены ў Маскву на Усесаюзнаю выставку дасягненняў народнай гаспадаркі. У бліжэйшы час пачнем выпуск піяніна «Беларусь-4».

ЦУДОЎНА!..

На гастролях у Венгерскай Народнай Рэспубліцы знаходзіцца Беларускі дзяржаўны ансамбль песні і танца пад кіраваннем Г. Цітовіча. Ён праходзіць гастролі, дзе цяпер беларускія артысты?

Учора наш карэспандэнт пазнаў у Будапешце у Інстытут культуры сувязей з замежнымі краінамі. Да тэлефона падшоў рэфэрент Шандар Содзі. Ён добра ведае рускую мову і адразу адказаў на ўсе пытанні.

КАРЭСПАНДЭНТ: Які ўражанні ад канцэртаў беларускіх артыстаў?

ШАНДАР СОДЗІ: Цудоўна! Мы вельмі задаволены прыездам таленавітага калектыву Беларусі. Ён прывёз сапраўднае мастацтва, хваляючае, прайдзівае. Адбыліся першыя канцэрты. Аб поспеху беларускіх гасцей, аб іх высокім майстэрстве пісалі ўсе газеты, у тым ліку цэнтральная партыйная газета «Нэпсэбэдшэг».

КАРЭСПАНДЭНТ: Дзе будзе выступаць артысты ў дні Першамай?

ШАНДАР СОДЗІ: Сёння з вялікай святочнай праграмай артысты выступілі ў Палацы культуры Будапешта. Адбудуша канцэрты ў буйнейшых гарадах краіны.

КАРЭСПАНДЭНТ: Як сустракаюць святы ў Венгрыі?

ШАНДАР СОДЗІ: Венгрыя ў святочным убранні. На заводах і фабрыках чытаюцца лекцыі аб міжнародным свяце, праводзяцца гутаркі. Працоўныя рыхтуюцца да дэманстрацыі. Просім перадаць шчырае першамайскае прывітанне чытачам газеты «Літаратура і мастацтва» ад супрацоўнікаў Інстытута культуры сувязей. Мы ўпэўнены, што дружба венграў і беларусаў будзе памнацца і мацнець.

Я ступіў на бераг радасці

Я не ведаю, вясна прывяла з сабою Першамай, ці сам ён прышоў, каб абясаць вясну, але я адчуваю: яны ўжо тут. Яны з намі, я адчуваю гэта па паскораным руху машын, па задыханым бегу паздоў, па нястомных руках тэкстыльшчыц і фрэзерушчыкаў. Працоўныя людзі рыхтуюцца горада выйсці на вялікі Першамайскі парад. Будзе гукаць музыка, будзе разавяцца сцягі, гукаць прывітанні. Так шчаслівыя людзі славяць сваё светлае свята, свята працы, і сустракаюць вясну.

А яна ідзе. Яна ўжо выйшла ў абуджане поле і пасадзіла за руль трактарыста, каб вёў барозны ў бяскрынаю далечыню. А каб не было яму сумна — яна прывяла птушак. І яны пляцц яму свае простыя адвечныя гімны, славяць яго шурпатыя рукі і бласлаўляюць яго салодкі хлеб. Краскі бягуць па ўзбочных дарог, высыпаюць на сонечныя паланы і ўзлескі і светлым расквітаннем чалам адвешваюць яму маўклівы паклон. Яму, працаўніку, які сее, каб жыць, які кідае ў зямлю насенне, каб сабраць хлеб.

Напэўна, такая радасная сёння і мая Радзіма — Беларусь. Заплюшчышы вочы, бачу сіні хрыбет Балкан і сярэбрыстыя плысы Янтры і Марыцы, узгоркі Плёдзіва, бачу вясёлыя дымкі заводоў Габрава і Слівена. Блішчаць на вясёлым сонцы піянерскія фанфары, на плошчы людаць з высі сонечныя вядоспеды, і з шумам узлятаюць галубы над белым маўзэлеем Георгія Дзімітрав. Там чуюцца крокі рабочых шэрагцаў і лунае гордае песня стваральнай, мірнай працы.

Нядаўна дарогі прывялі мяне на бераг радасці: я перасек вялікую зямлю Саветў, спыніў адзілены позірк на зіхатлівых купалках Васілія Блажэннага, чуў, як звоніць званіца Спаскай вежы, бачыў Юрыя Гагарына. Просты чалавек у звычайным офіцэрскай шынялі з

шрокай рускай усмешкай, адказаў ён на прывітанні многатысячнага натоўпу. І нібы гаварыў: зоры на так далёка, зоры будучы нашы. І новыя выбухі «ура», «браве» і «слава» каціліся над плошчай, якая бачыла столькі перамог, і новыя хвалі тысяч рук уздымаліся высока, нібы выпускалі ўгору птушак любі і ўдзячнасці. І тады, калі я заглядзеўся на маладога маёра, мяне падхапіла і панесла хваля людскай радасці, і мне здалася, што шчаслівае Масква вітае ясныя Крамлёўскія зоры, якія свяціліся ў вышыні...

О, гэтыя зоры, што далі нам хлеб і радасць, скрышылі кайданамі і паднялі ўгору сцягі, пакарылі цаліну і цяпер імкнуцца ў касмічны прастор! Дзе іх скіраваны позірк і абуджанай Афрыкі, і шчаслівай Балгарыі, і акружанай ворагамі Кубы. Пад святлом іх промняў будучы праходзіць вясёлыя атрады дзяцяў: шчы будучы дымкі выстралы, будзе трашчаць растаптанне цукровае трысці, будзе ліцца кроў, але гэтае свята не пагасне. Есць зоры нязгасныя.

Зараз перад маім акном шуміць беларускі лес, над ім гудзе самалёт, птушкі спяваюць ранішняе песню. Пярэ бжыць па белай палеры, і хочацца ад сэрца прывітаць і гэты лес, і раніцу, і птушак, прывітаць абуджаную прыроду і радаснага чалавека, які заўтра выйдзе святкаваць такое мудрае свята — свята працы. Свята мазолістых далоней, стомленых на службе рук, змораных над чарцяжамі вачэй. І калі заўтра гримне «Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!», і нас панасуць хвалі магутнага «Адзіміцеся!», ведаю, што стварае зямля печуе, як неспакойнае пульсуюе чырвоная кроў рабочага класа ўсёй зямлі, як набірае ён сілы, расце і раскрывае новыя гарызонты для новых палётаў і новых перамог. Пра гэта думае я, перад радасным днём Першамай, які сустракае на братняй беларускай зямлі.

Мад. Л. ЗАМАХА

ПРАЦА ДРУЖБА МІР

Вясна — цудоўная пара года, калі пад ласкавымі сонечнымі праменнямі абуджацца ад зімовага сну прырода, наліваючыся сокамі цвіцення і росту.

З вясной параўноўвае чалавек маладосць свайго жыцця. У вобразе вясны ўяўляецца савецкім людзям наша квітнеючая Радзіма — першаадкрывальніца новага свету, свету камунізма — вясны чалавецтва.

Увесну святкуюцца Першамай — дзень міжнароднай салідарнасці працоўных, дзень адзінства і братэрства рабочых усіх краін. Першае мая людзі свету з любовасцю называюць святам вясны і маладосці, святам міру і працы.

У гэты дзень на ўсіх мовах, на ўсіх кантынентах гучыць:

— Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся! Няхай жыве мір і дружба паміж народамі!

Мільёны людзей выйдзеў заўтра на веснавыя вуліцы і плошчы, на першамайскія мітынгі і дэманстрацыі. Магутна прагучыць народны голас у абарону міру, супраць імперыялістычных падапільшчыкаў вайны, за дэмакратыю і сацыялізм, за неадкладнае прадастаўленне поўнай незалежнасці і свабоды ўсім каланіяльным краінам і народам.

Радасна і ўрачыста адзначаць Першае мая працоўныя Савецкай краіны. Яны сустракаюць свята ў абстаноўцы вялікага палітычнага і працоўнага ўдзельніцтва, выкліканага рашэннямі студзеньскага Пленума ЦК КПСС і падрыхтоўкай да XXII з'езду роднай партыі. З краю ў край, на ўсёй неабдымнай савецкай зямлі кіпіць стваральная праца. Рабочыя, калгаснікі, інтэлігенцыя — усе савецкія людзі, а'яднаныя высокай мэтай пабудовы камунізма ў нашай краіне, працуюць з натхненнем, змагаюцца за дэмакратычнае выкананне сямігодкі.

Стваральная праца народа дае вялікі плён. Гіганцкі прагрэс Савецкага Саюза, прагрэс палітычны, эканамічны і культурны, адзіўнае ўвесь свет. За гэты Савецкай уладзі валава прадукцыя нашай прамысловасці павялічылася ў 45 разоў. Мы цяпер выпускаем прамысловую прадукцыю больш, чым такія буйныя краіны Еўропы, як Англія, Францыя і Заходняя Германія, разам узятыя.

Найбольшым сведчаннем нашых выдатных дасягненняў ва ўсіх сферах чалавечай дзейнасці з'яўляецца першы ў гісторыі палёт у космас карабля-спадарожніка «Усход» з чалавекам на борце. Гэтая выдатная перамога ў асяніці космасу азначае незвычайнае святло наша сёлетняе Першамайскае свята. Подзвіг і нязгасная слава Юрыя Гагарына — гэта подзвіг і слава савецкага народа, які пад кіраванствам Камуністычнай партыі ўпэўнена заваяваў новыя і новыя вышыні ў развіцці эканомікі і культуры свай краіны, у будаўніцтве камунізма.

Ажыццяўленне сямігодковага плана з'яўляецца важнейшым этапам у стварэнні матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма. Савецкія людзі ведаюць гэта і настойліва адзіўнае велічыня задачы сямігодкі. Цвёрдымі, упэўненымі крокамі ідзе наперад наша краіна. Вынікі двух год сямігодкі гавораць пра тое, што не задаўні будучы не толькі выкананы, але і перавыкананы. Добра пачаты і трэці год сямігодкі. Пра гэта сведчаць апаблікаваныя дзямі ў друку статыстычныя дасягненні аб выніках выканання Дзяржаўнага плана прамысловасці СССР і Беларускай ССР у першым квартале 1961 года. Гэта радасныя вынікі. Дасягнуты новыя буйныя поспехі ва ўсіх галінах прамысловасці, і найперш у цяжкай індустрыі. План выпуску валавой прадукцыі прамысловасці СССР выканан на 102,5 працента. У параўнанні з першым кварталам 1960 года выпуск прамысловой прадукцыі ўзрос амаль на 9 працентаў. Паспяхова справілася з заданнямі і прамысловасць нашай рэспублікі. Слаўны савецкія рабочыя клас зрабіў дастойны перадамайскі падарунак Радзіме.

Вялікімі справамі жыве зараз калгасная і саўгасная вёска. Шырокім фронтам разгортваецца бітва за багаты ўраджай, за далейшы рост жывёлагадоўлі. Рашэнні студзеньскага Пленума ЦК КПСС вызначылі канкрэтную праграму новага ўдзельніцтва сельскагаспадарчай вытворчасці, і працаўнікі вёскі настойліва змагаюцца за ажыццяўленне гэтай праграмы.

Барыцца за выкананне сямігодкі, барыцца за пабудову камунізма ў нашай краіне — гэта кроўная справа кожнага савецкага чалавека, на якім бы ўчастку ён ні працаваў. Актыўны ўдзел у гэтай барытцы прымаюць дзеячы літаратуры і мастацтва, каго партыя называе сваімі вернымі памочнікамі ў справе камуністычнага выхавання мас, фармавання новага чалавека.

Магутным поступам ідзе савецкі народ па шляху да камунізма. З годнасцю за свае вялікія дасягненні, з радасцю за свой шчаслівы лёс усклікаюць савецкія людзі:

— Няхай жыве камунізм — светлая будучыня ўсяго чалавецтва!

Так, камунізму належыць будучыня. Гісторыя даўно вынесла свой прысуд капіталу. Імперыялістычная сістэма тухне, і яна такіх сіл, якіх б маглі спыніць заканамерны працэс яе гібель. На шлях, адкрыты нашым народам у векапопым Кастрычніку 1917 года, на шлях сацыялізму і камунізма сёння сталі ўжо многія краіны. Стварылася савецкая сістэма сацыялізма — магутная садружнасць свабодных і суверэнных народаў, моцная сваёй маладосцю, сваёй верай у правільнасць выбранага шляху, сваім сацыялістычным адзінствам і салідарнасцю. Гэтай сістэме расці і квітнець!

За паспяванні час дзесяткі краін Азіі і Афрыкі з насельніцтвам у паўтара мільярда чалавек назаўсёды пакончылі з каланіялізмам, з імпэрыяльным заняволеннем. Перамога народнай рэвалюцыі на Кубе сведчыць, што вялікі працэс абуджэння народаў пачаўся і ў Лацінскай Амерыцы. Крочыць вясна — вясна чалавецтва, новымі сокамі наліваецца нацыянальна-вызваленчы рух. Мацнее адзінства дзеянняў рабочага класа і працоўных усіх краін у барацьбе за мір, нацыянальную незалежнасць, дэмакратыю і сацыялізм.

Ідзе Першамай 1961 года, і на ўсіх мовах, на ўсіх кантынентах гучыць:

— Мір і дружба!

— Няхай жыве 1 Мая!

Творы пра Леніна

У зале Саюза кампазітараў БССР адбыўся вечар беларускай камернай музыкі. Праграма яго ў асноўным складалася з вясельных твораў, прысвечаных Ул. І. Леніну. У канцэрце прагучалі песні: «Жыві Леніна» А. Багатырова, «Там, дзе хадзіў калісьці Ленін» Я. Цітовіча, «Нас вітае Ленін» І. Кузняцова, песня пра вялікага правадзіра Ю. Сяміянкі і два ўрнікі з вясельнага

цыкла аб Леніне Я. Дзягцярыка. Выступілі салісты Г. Геміна, В. Чарнябаў, В. Прышчэпін і дует у складзе М. Шуміцкага і В. Юнкіна. З інструментальных твораў былі выкананы першая частка санаты для вялікачэлі і фартэпіяна А. Багатырова (выканавыў — М. Бергер, А. Створскі), а таксама саната для скрыпкі і фартэпіяна М. Русіна (выканавыў — Л. Герэлік і С. Талкачов).

У гасцях у паэта

ве Дзвіны. У Полацку і цяпер жыве яго сястра, але паэту жыць у горадзе, як ён кажа, цяжка, не тая гадзі, якая цягне вяска, улонне прыроды, шчыры, хоць ён, вядома, не цураецца людзей, наадварот, — дзе б ні жыў, знаходзіць сяброў.

— Як жа вы, дзядзёка Янка, тут жывяце? — распытаем мы.
— А што мне трэба больш... З гаспадарамі я ў дружбе, з суседзямі таксама. Праўда, днём захаваў гаспадарыня, адправілі яе ў бальніцу. Дык мы ўдзельнічалі ў гаспадарым. Але прыходзіць, дзякаваць ёй, суседка — ежу прыгатуе, прыбярэ ў хаце... Увечары прысідзеся на прыбасе, падыйдуць людзі — гаворка, веселіцца...

Іван Якаўлевіч быў у добрым гуморы, балеры, гаварыў. Ён аказаўся ў курсе падзеяў у краіне і ў мінскай камітэце асветы БССР, называў прозвішчы і імяны дзяржаўных дзеяў, называў імяны пісьменнікаў, новых твораў. Было дзіўна, як ён сачыў за ўсім гэтым, калі не меў матэрыялаў чытаць уласнымі вачыма газеты і кнігі.

— Навошта ж тады радыё! — адказаў на гэта Іван Якаўлевіч. — Па-другое, надымаў шэфства студэнтаў Полацкага педагагічнага ўніверсітэта. Раз, а то і два на тыдзень наведваюцца да мяне, чытаюць пісьмы, што я атрымліваю, газеты, а яны раз я ім і вершы прыдыктавалі. Ды і мясцовыя школьнікі памятаюць мяне...

Потым размова зайшла пра мінулае. Паэту ўспомнілі дзяўчаты свайго настаўніцтва, работу ў Народным камітэце асветы БССР у першыя гады пасля грамадзянскай вайны, выданне першага зборніка вершаў «Заранкі», сустрэчы з каліжніцамі беларускай літаратуры Янкам Купалам і Якубам Коласам. Вялікі жніцёвы і творчы шлях ляжаў за плечамі гэтага чалавека, вядомага нам з вучнёўскіх гадаў паэта і педагога.

— У мяне і цяпер шмат творчых задум, — а паэту гаварыў ён. — І я яшчэ напішу... Як жа не пісаць, калі столькі цікавых падзей і змен у жыцці краіны!

Нам было надзівацца, прыемна бачыць Янку Журбу такім энергічным, жывым. Калі мы разгаворыліся, ён праводзіў нас на вуліцу і, абавязкова адной рукою на плечы, другой махаў нам услед, накіраваўшы.

— Перадвіце прынятае ўсім нам вядомае ў Мінску. Падзякуйце ад майго імя за тое, што не забываюць мяне, старога.

Тарас ХАДКЕВІЧ.

Шчырае віншаванне

У сувязі з юбілеем Прэзідыума СП БССР паслаў Янку Журбу прытанне, у якім гаворыцца:

ДАРАГІ ІВАН ЯКАЎЛЕВІЧ!
Мы — малодшыя сябры Вашы і палічнікі на літаратурнай працы, вяртаючы ад Вас, ад усяго сэрца віншуючы Вас, найстарэйшага нашага паэта і дзяцка беларускай культуры, з 80-гадовага дня Вашага нараджэння.

У змрочныя часы царскай рэакцыі ўпершыню пачуўся Ваш усхваляваны голас паэта, які калісьці народ на барацьбу за свабоду і незалежнасць выказаў. Вы з'явіліся адным з тых беларускіх пісьмемнікаў, хто разам з вялікімі нашымі паэтамі Янкам Купалам і Якубам Коласам стварыў і стварыў новую беларускую літаратуру, прасякнутую народнымі думкамі і пошукімі. Працуючы на літаратурнай ніве, Вы імалі «іа і здольнасці адабраць справе народнай асветы. Ваша цудоўнае слова паэта, Вашу вялікую працу народнага настаўніка ведаюць і шануюць працодныя нашай рэспублікі.

Ад усяго сэрца жадаем Вам, дарагі Іван Якаўлевіч, добрага здароўя, багатых і новых творчых поспехаў на карысць нашай Радзімы.

Неяк мы з паэтам Сяргеем Грабоскім знаходзіліся ў камандзіроўцы ў Полацку. Яшчэ выхажваючы туды, прыгадалі, што падбіў Полацка ў вёсцы жыве старэйшы наш беларускі паэт Янка Журба, і вырашылі абавязкова наведаць яго. Задаваліся так, што дакладна не ведалі, дзе ён жыве, але не захапілі, але наведаць даведку на месцы аказалася няцяжка. У рэдакцыі гарадской газеты нам адрозу ж расказалі, як дабрацца да той вёскі.

Лепш пешкі прайсці напрамы, чым даўжэй абязджаць на машыне, тут усяго тры кіламетры ад горада. Прайдуць паўз Замкавую гару, потым праз Запалоцце ў поле, і там — першая ж вёска. Быў яркі ясны ранак. Сядзі на ўскраіне горада ад кіпені ў яснай кавені. Мы мінулі Замкавую гару са слаўным помнікам старажытнасці — Сабіскім саборам, прайшлі галоўнай вуліцай Запалоцця — старажытнага прыгарада Полацка з акуратымі домікамі і садамі на крутым беразе Дзвіны, і выйшлі ў поле. Дыхнула лаявым вострым, густым пахамі зеляні і першых красак.

Пасля аднаўлення між пакаленняў узгоркаў і неглыбокіх яроў, што з'явіліся да Дзвіны. Прыгарады Дзвіны і не такія, як быў зялёны, але буду бачыць і — што важна — здалося яшчэ напярэдадзі.

З Полацка Янку Журбу вяртаўся даўняй ніш. У гэтым горадзе ў самым пачатку нашай, стагоддзя ён канцаў настаўніцкую семінарыю, і першы яго верш, надрукаваны ў 1909 годзе ў газеце «Наша ніва», называўся «На беразе Дзвіны».

— Не скажаме нам, дзе тут жыве Янка Журба?

— Як жа не скажам, — казета паставіла вёдры і паказала рукою: — Вунь у тым рэльефе краіны. Там вы і знайдзеце яго. Стары славобароды належаў нешта мастацтвам да лясавіц, калі мы зайшлі ў добра ўтрамбаваны, чыста адмыслены двор. Мы прытаніліся і толькі хацелі спытаць, ці дома Іван Якаўлевіч, як лянцкі дзверы ў хаце, і на ганку мы ўбачылі шчуплую, крыву прыгарабленую постаць у карычывым гарнітуры і ў ботах. Знаёмым нам здаўся, увес у маршчынах, твар быў павернуты да нас і сцябіў цікава на нас.

— Хто гэта?

— Добры дзень, дзядзёка Янка!

чорна-стракатых. Цудоўная паро-да.

Госці паралі гаспадарам на месцы перапрацоўваць малочную прадукцыю: заўсёды будзе свежы адгон для цялят і параста. Трэба таксама замяніць усе аднакоўныя павозкі на тараканія — гэта таксама вельмі выдатна; у два разы менш будзе занята людзей на транспартных работах.

Увечары прыехалі да новабудулі.

— Вось тут клуб будзе, — сказаў Лебедзь. — Да Кастрычніцкага с'ята думаем закончыць. Цягу ўжо выкупілі, камень для фундаменту падвезлі. Цяпер лесча Старицкага лясніцтва трэба вывозіць. Добра было б на нашай піламе яго распусціць, Сцяпан Сцяпанавіч.

— Распусцім вам, лес, распусцім, — ахвотна заўважыў Кандыбовіч. — Толькі хутчэй клуб канчаць. Прыедзем да нас на свята, і каб абавязкова ў новы клуб. На другі дзень Сцяпан Сцяпанавіч дакладваў членам праўлення пра вынікі свайго паездкі. Усе яго прапановы па аказанню дапамогі падшэфнаму калгасу былі прыняты аднагалосна.

Секратар калгаснай партарганізацыі Іван Коршук, ён жа і брыгадзір пятай брыгады, сказаў: — Трэба было б тыдні на два, а то і на месяц камандзіраваць у падшэфны калгас нашага партыяна, на тыдзень другі — бухгалтара, лепш жывабыдла.

І гэты прапанова была прынята. Дапамагчы аднакоўным наведзі парадка ў заважлівым уладкам, з накіраваннем працы, перадаць ім свой вопыт у арганізацыі працы — гэта гэта можа зрабіць лепш, чым спецыялісты і самі перадаўцы.

А потым доўга спрачаліся аб уважлівым гаспадарчага разліку, гаварылі пра тое, што калгасу абавязкова патрэбна электраэнергія і газаварышчы, токар і аўтамеханік, што трэба рыхтаваць спецыялістаў з ліку тых калгаснікаў, якія скончылі дзесяцігодку.

Пра ход вясновай субры даўжэй аграном Заверу. Усё дзе па плану. Да Першага мая абжогавыя, лён і цукровыя буркі будуць пасеяны. Насенне кукурузы заважана. Кукурузныя сямкі да сабвы гатовы.

Сцяпан Сцяпанавіч уважліва выслаў кожнага і моўчкі рабў памёткі ў сваёй запіснай кніжцы. Я глядзеў на яго і думаў, якое доброе сэрца ў гэтага чалавека, як моцна трэба любіць людзей і жыццё, каб у яго пачынаецца воем год заставацца такім багатым, энергічным і бестогі сбе да разны адважыць народ.

Мне здавалася, што такім паўчэннем, непочуены і члены праўлення — камуністы, камсамольцы і беспартыйныя — яго аднадушчы, яго таварышы па рабоце.

І толькі жонка яго — Антанія Андрэўна, занепакоена стомленым выглядам свайго мужа, бурчыць вечамамі:

— Ішоу бы ты ўжо, на пенсію Сцяпанка. І навошта табе столькі клопотаў? У твае гады? Навошта табе столькі будаўніцтва распачынаць? Хто ідзе прымушае?

— Жыццё патрабуе, Тоня. Жыццё кіла!

А. САШЫН.

Напярэдадні

ЧАЛАВЕК ДЛЯ ЛЮДЗЕЙ

Герой
нашых дзён

Хораша цяпер у вёсцы: маладымі лісточкамі пакрыліся дрэвы, вясёлыя пушчкі дыван расцвіліся на палях азімня. Маладымі, свежымі і нечым ласкавым павявае ад гэтых паляў і ад прарыста-блакітнага, залітага сонцам неба, дзе высокая-высока ў паветры трапецыя, заліваючыся песняй, жаўрукі.

Вяснян Шмат у гэтыя дні працы ў калгаснікаў. Толькі паспявай упраўляцца. І таму рана ўстаюць цяпер у вёсцы і позна клалася спаць.

Але больш за ўсё клопату, вядома, у старшын.

У гэтыя вясняныя дні мне давялося пабыць у калгасе «Нова свет» Капыльскага раёна, дзе ўпершыню быў і гадоў воем назады.

Старшыню калгаса Сцяпана Сцяпанавіча Кандыбовіча я сустрэў на будоўлі міжкалгаснай бальніцы. Ён вельмі змяніўся. Галы яшчэ глыбей акрасілі зморшчынны на яго твары. Валасы на галаве і нават бровы зусім пабелелі. І толькі вочы ранейшыя — блакітныя, вясёлыя. І ўвесь ён такі ж рухавы, імклівы, неспаскойны.

— Так, даўно мы не сустракаліся, — сказаў ён задуменна. — А што новага ў вас за гэтыя гады? — спытаў я.

— Будзем усё, расцям. У той год, калі я нас быў, у Русках кароўнік новы закладалі. Памятаеце, на чыстым полі? А цяпер там цэлы жывёлагадоўчы гарадок.

Ён пампаваў крыву, відзеў, збіраючыся з думкамі, а потым з незалежным гонарам у голасе гаварыў далей:

— У Старицы новыя круглыя свінарнікі пабудавалі, гараж, рамонтную майстэрню. У Андрушэвічыце — клуб, лазню, тунію. У нас, даражні, клуб і лазня ёсць у кожнай брыгадзе: воем брыгад, воем клубу і ў кожным тэлевізар. У пільдзешчэ дзесятым дадуць да нас суседні калгас імя Чапаева. Цяпер і там выдзем будаўніцтва — пацягнем кароўнік закладзі. На ўсё фермах — водаправод.

— А вунь там, за вёскаю, каля лесу, бачыце, блізе будынак? — Сцяпан Сцяпанавіч паказаў у бок Рускаў.

— Гэта наша школа-лазарна-гаспадарчая. Калгас будаваў. Два гады ўжо ў ёй дзеці вучацца. Ёсць у іх і добры прысцяжоны ўчастак для лесадзяў, і добра абсталяваны стайлярня і сялярня майстэрня.

Да будаўніцтва пляцоўкі падкашыла машына з бутавым каменем для фундаменту. З кабіны выскачыў малады, з абветраным тварам мучыцца.

— Вішню, таварышы! — крыкнуў ён на хату. — Толькі што па радыё перадалі: Інтэрнэты разгромлены, снікнуты ў мора.

І ўсе аразумелі, што шафёр гаварыў пра Інтэрнэты на Кубе. Усе горача паціскалі яго руку.

Радасная вестка выклікала ў людзей добры настрой, нарадзіла шмат успамінаў.

Успомнілі, як два гады назад прыязджалі амерыканскія турысты. Дваццаць тры чалавекі. Хадзілі на фермы, глядзелі, дзівіліся.

Потым сабраліся ў клубе. Сцяпан Кандыбовіч расказаў ім пра калгас.

Гасцей цікавіла:

— Якім чынам вы, пажылы ўжо

чалавек, кіруеце такой вялікай гаспадаркай?

— Вы аграном, заатэхнік? Якая ў вас адукацыя?

— Як гэта можа? Трактары належаць усім калгаснікам?

— Колькі ў калгаса беспрацоўных?

Многія пытанні выклікалі вясёлы смех прысутных.

Сярод турыстаў быў адзін родна з суседняй вёсцы Пятрылава — Яфім Сіняковіч. Пасхаў ён у Амерыку яшчэ ў 1910 годзе. Здаўляўся, бадай, больш за ўсё. Уласным вачам не верыў. Не думаў, кажа, не марыў, што так кое ўбачу.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

Аказалася, у Сіняковіча ў Старицы плямённік па сястры — калгасны пастух Міхал Кляменьцеў Калая. Запрасіў ён дзядзю-амерыканца ў госці. Жонка Калая — Юлія Паўлаўна з таго года выпадку нацпала ўсе свае агароды: орамы, Прадоўнага Чырвонага Сцяла, мелалі. Амерыканец пытаецца: хто гэтыя жанчыны з узагародамі? А калгасны пастух, не мігнучы вочам, знаёміць дзядзю са сваёй заслужанай жонкаю.

